

ТОРА ОР • ПАРШІ БЕРЕШИТ • МААМАР 6

לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו

Недобре, щоб людина була сама; створю
їй помічницю, що буде навпроти неї

НА ЧЕСТЬ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Батько Ребе, реб Леві-Іцхок

LikuteiTorah.com

ХАСИДСЬКА ПАРША

likuteitorah.com/uk/torah-ohr/bereishis/6/

1 לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו. כתיב כי שמש ומגן הוי"ה אלקים.

«Не добре, щоб чоловік був сам; Я створю йому помічника навпроти нього». Написано: «Бо сонце й щит — Гавая Елокім».

פ"י הוי"ה הוא גילוי והמשכת ההארה להיות מקור להתהוות העולמות כי הוי"ה מלשון התהוות כנודע.

Значення таке: Ім'я Б-га (Гавая) — це розкриття й притягнення сйива, щоб воно стало джерелом виникнення світів, адже Гавая походить від слова «гішавут» — «виникнення», як відомо.

אך אם היה הארה זו מתגלית ונמשכת להיות חיות לנבראים כמו שהיא בעצמותה לא היו הנבראים כלל על אופן שהם עתה

Але якби це сйиво розкривалося й притягувалося, стаючи життєвою силою для створінь таким, яким воно є у своїй сутності, створіння зовсім не існували б так, як існують тепер;

כי לא היה יכול להיות מציאות יש ונפרד כמו שהוא עתה מאחר שאור וחיות המהוה היה מאיר עליו בגילוי אלא היו בבחי' ביטול המציאות מכל וכל כמו שהוא קמ"י [קמיה] ית' דכולא כלא חשיבי.

бо не могло б існувати окреме буття — «еш» [«щось»] — таким, яким воно є тепер, адже світло й життєва сила, що приводять його до буття, відкрито світили б на нього; натомість створіння перебували б у стані цілковитого самоусунення (бітуль) буття, як воно є перед Ним, благословенним Він, перед Яким «усе вважається нічим».

2 ולזאת עשה השי"ת [השם יתברך] מגן ונרתק לשם הוי"ה והוא בחי' שם אלקים שמעלים ומסתיר תוקף ההארה

Тому Б-г, благословенний Він, створив щит і покрив для Імені Б-га (Гавая); це рівень Імені Б-га (Елокім), яке приховує та затінює силу світіння,

והיינו ע"י גבורות וצמצומים ואז יכול להיות התהוות היש ונפרד וזהו פ"י שם אלקים לשון שררה כי אין מלך בלא עם.

а саме через прояви суворості (гвурот) і скорочення (цимцумім); тоді може відбутися постановлення «чогось» і відокремленого існування. У цьому й полягає значення Імені Елокім: воно виражає владу, адже «немає царя без народу».

ובח"י זו הוא הנקי ג"כ בשם שכינה כי שכינה הוא מלשון ושכנתי בתוכם שע"י מדה זו הוא מתלבש
בנבראים

Цей рівень також має назву «Б-жественна присутність (Шехіна)», адже слово «Шехіна» походить від вислову «І перебуватиму серед них»: через цю властивість Він вбирається у створіння;

משא"כ אם היה ההארה מתגלית כמו שהיא בעצמותה לא היו הנבראים יכולים להכיל אותה כלל וכנ"ל.

тоді як якби світіння розкрилося таким, яким воно є у своїй сутності, створіння зовсім не могли б його вмістити, як сказано вище.

3 והנה נז' [נזכר] בדרז"ל [בדברי רבותינו זכרונם לברכה] ענין גלות השכינה כמו שאמרו גלו לאדום שכינה עמהם גלו לבבל כו'.

Тепер у словах наших мудреців, благословенної пам'яті, згадується про вигнання Б-жественної присутності (Шехіна), як сказали вони: «Вони були вигнані до Едому — Шехіна була з ними; вони були вигнані до Вавилону...» тощо.

וענין גלות זה הוא כך בהיות כי תכלית ירידת והמשכת אור אלקותו ית' שנמשך להתלבש בנבראים ולהחיותן ע"י צמצום דשם אלקים כנ"ל עד שיהיו מתהוים באופן שהם בחי' יש ונפרד. הוא בשביל שאח"כ יתבטל היש לאין

Мета сходження та притягнення вниз світла Його Б-жественності, благословенний Він, яке притягується вниз, щоб облачитися у створіння й оживляти їх через скорочення (цимцум) Імені Б-га (Елокім), як сказано вище, аж доки вони не постануть як відокремлене «щось», полягає в тому, щоб згодом це «щось» самоусунулося до «ніщо» (бітуль),

ע"ד מ"ש וצבא השמים לך משתחווים שכל המלאכים צבא מעלה מיכאל וגבריאל כו' עם שהם בחי' יש ודבר אבל הם בטלים אל האין.

як сказано: «І небесне воїнство Тобі вклоняється»: усі ангели — небесне воїнство, Міхаель і Гавріель тощо, — хоча вони й є «чимось» і окремими сутностями, перебувають у стані самоусунення до «ніщо».

4 וזהו נח"ר [נחת רוח] לפניו ית' שיהיה יש ושיתבטל וכזאת דוקא הוא חפץ. ובשביל זה היה ירידת הארת אלקותו ע"י העלמים והסתרים עד שיהיה התהוות היש כנ"ל וכדכתיב כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו וגו'.

I саме це є втіхою перед Ним, благословенним: щоб існувало «щось» і щоб воно перебувало в стані самоусунення (бітуль); саме цього Він і бажає. Тому світіння Його Б-жественності зі-йшло вниз крізь приховування й заслони, аж поки не постало «щось», як сказано вище; і як написано: «Кожного, хто названий Моїм Ім'ям і заради Моєї слави, Я створив...»

אבל בחי' גלות השכינה הוא כשנמשך הארת אלקותו ית' הנקי בשם שכינה ומתלבשת בע' [בשבעים] שרים להחיותן והם יש ודבר בפ"ע [כפני עצמו] לי יאורי כו' רק דקרו ליה אלקא דאלקיא.

Але вигнання Б-жественної присутності (Шехіні) — це коли світіння Його Б-жественності, що зветься Шехіною, сходить униз і облачається в сімдесятьох князів, щоб давати їм життя, а вони є «чимось» і самостійними сутностями — «Моя ріка — моя...» тощо, — і лише називають Його «Б-гом богів».

אשר זהו בחי' גלות ממש מאחר שלא נעשה בחי' ביטול אח"כ מירידה זו.

Це і є справжнє вигнання, оскільки після цього спуску не відбулося самоусунення.

וזהו הפך הכוונה כנ"ל והוא סוד גלות השכינה שהארת אלקות מקור חי העולמים נשפלת ונגלית עד תחתית המדרגות שהם מדור הקליפות והיכלות החיצונים וכנודע:

I це суперечить задуму, як сказано вище; у цьому полягає таємниця вигнання Шехіні: світіння Б-жественності — джерела життя світів — опускається й розкривається аж до найнижчих рівнів, якими є місце перебування оболонки (кліпот) і зовнішніх палат, як відомо.

5 והנה השכינה נקראת בכתוב בשם מראה. כמ"ש במראה אליו אתודע. והענין שהוא עד"מ כמו המראה הגשמית שפעולתה להראות לאדם מה שמלאחוריו

Б-жественна присутність (Шехіна) в Писанні названа «дзеркалом», як сказано: «У видінні (мар'а) Я відкриваюся йому». Суть цього можна пояснити на прикладі звичайного дзеркала, призначення якого — показувати людині те, що знаходиться позаду неї.

והיינו ע"י שהזכוכית מצופה בצפוי כסף שהוא מכסה ומסתיר על הזכוכית ומונע את הראות בלתי תוכל להתפשט עוד להלאה.

Це відбувається тому, що скло покрите срібним шаром, який закриває й приховує скло та перешкоджає зору, не даючи йому поширюватися далі.

ומחמת העכוב והמניעה נעשה אור חוזר עד שתפול הראות גם לאחוריו (והוא מכח הזכוכית והצפוי) מה שלא היה יכול לראות אם לא היה צפוי זה.

Через цю перешкоду й блокування виникає відбите світло, аж поки погляд не сягає навіть того, що знаходиться позаду нього (і це завдяки властивостям скла та покриття), — того, чого він не міг би побачити, якби не це покриття.

אך מ"מ היינו דוקא כשהיא מצופה ומכוסה בכסוי דק וקלוש כמו הכסף אבל כשהיא מכוסה בכיסוי עב וחשוך לא יראה בה כלום.

Однак це можливо лише тоді, коли скло покрите тонким і ледь помітним шаром, як-от срібло; але якщо його покрити товстим і темним шаром, у ньому нічого не буде видно.

6 וכך יובן הנמשל. והוא כי הנה שם הוי"ה הוא בבחי' המשכה מלמעלה למטה כנ"ל

Так слід розуміти відповідник у притчі. Ім'я Б-га (Гавая) відповідає рівню притягування згори донизу, як сказано вище;

ובחי' מל' ית' שהוא הנק' בשם אלקים היינו בחי' צמצום והסתר שבה מסתתר [מסתרת] ומתעלמת ההארה בלתי תתפשט ותתגלה עוד כנ"ל.

a рівень Його царювання (Малхут), благословенний Він, що зветься Іменем Б-га (Елокім), — це рівень скорочення (цмцум) і приховування, у якому сяйво приховується й залишається прихованим, так що воно більше не поширюється і не розкривається, як сказано вище.

ומחמת צמצום והעלם זה נעשה אור חוזר שהוא חוזר ועולה למעלה מעלה יותר מכפי ערך כח מקור ההארה המתפשטת דשם הוי"ה

I через це скорочення й приховування виникає відбите світло, яке повертається і підноситься дедалі вище — вище за міру сили джерела того світла, що поширюється від Імені Гавая;

וכמ"ש אשת חיל עט"ב [עטרת בעלה] וכתוב והיה אור הלבנה כאור החמה כו'. והיינו כמשל המראה שע"י הכיסוי המסתיר ומונע התפשטות ההארה נעשה או"ח [אור חזר] עד למרחק וד"ל [ודי למבין].

як написано: «Жінка доблесті — вінець свого чоловіка», і написано: «І буде світло місяця, як світло сонця...» тощо. Це подібно до прикладу з дзеркалом: завдяки покриттю, що приховує й перешкоджає поширенню світла, виникає відбите світло, яке сягає далеко; і цього досить для того, хто розуміє.

וז"ש [וזהו שכתוב] עולת שבת בשבתו. וכן מ"ש רז"ל [רבתינו זכרונם לברכה] (כתובות סא) ע"פ בעולת בעל בעלייתו של בעל עולה עמו כו'.

І це те, про що написано: «Жертва цілоспалення (олас) Шабату в його Шабат». Так само й сказане нашими мудрецами, благословенної пам'яті (Ктубот 61), щодо слів «дружина чоловіка» (беулат бааль): «коли чоловік підноситься (беаліасо), вона підноситься разом із ним» тощо.

ועמ"ש ע"פ הראיני את מראיך כו' שזהו ג"כ ענין ירידת הנשמה בגוף המסתיר שהוא צורך עליה לחזור ממטה למעלה להתכלל באור ה' כו'.

Див. також сказане щодо вірша «Покажи мені своє обличчя...»: ідеться також про сходження душі в тіло, яке приховує її; це потрібно заради піднесення — щоб повернутися знизу вгору й включитися у світло Б-га тощо.

7 והוא ג"כ מ"ש ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבשם שהוא בחי' לבוש המכסה ומעלים וע"י לבוש והעלם זה נעשה אח"כ הכאת האור חזר כנ"ל.

І це також те, про що сказано: «Гавая Елокім створив для Адама та його дружини одяг зі шкіри й вдягнув їх»: це рівень одягу, який покриває й приховує; і завдяки цьому одягу та приховуванню згодом виникає удар відбитого світла, як сказано вище.

וזהו לא טוב היות האדם לבדו. פי' וענין היות האדם לבדו היינו להיות הכל המשכה בבחי' גילוי מלמעלה שז"ס [שזה סוד] אדם העליון שם מ"ה [שם מ"ה] על הכסא דמות כמראה אדם כו'

І це — «Недобре, щоб людина була сама». Тобто «людина була сама» означає, що все було б низхідним потоком у розкритому вигляді згори, — це таємниця вищого Адама, Імені Ма: «на престолі подоба, вигляд людини...» тощо, —

שיהיה בבחי' גילוי מאליו ומעצמו למטה שאז היה הכל בבחי' ביטול כמו שהוא למעלה בבחי' יחוי'ע [יחודא עילאה] דכולא כלא חשיבי כאין ואפס וזהו היות האדם לבדו ר"ל [רוצה לומר] שהי' [שהיה] הכל בביטול אליו ית'.

так що воно розкривалося б унизу само собою. Тоді все перебувало б у стані самоусунення (бітуль), як угорі, на рівні вищого єднання (іхуда ілаа), де «все вважається нічим», наче ніщо й небуття. І це означає «людина сама»: усе перебувало б у самоусуненні перед Ним, благодійний Він.

אעשה לו עזר כנגדו שיהיה עזר וסיוע מבחי' כנגדו דוקא דהיינו מבחי' הצמצום וההסתר המגד להתפשטות ההארה כנ"ל שמחמת זה מתהווה הגוף ונפש הבהמית שהם בחי' יש ונפרדים כנ"ל

«Створю йому помічницю, що буде йому супроти»: нехай допомога й підтримка походять саме з рівня «супроти нього», тобто з рівня скорочення (цимцум) і приховування, що протистоїть поширенню світла, як сказано вище. Через це виникають тіло й тваринна душа (нефеш габагаміт), які є «єш» (самостійним існуванням) і відокремленими, як сказано вище;

ומזה דוקא יהיה העזר כי מהעלם זה נעשה אח"כ או"ח [אור חור] למעלה מעלה.

і саме звідси прийде допомога, адже з цього приховування згодом виникає відбите світло, що підноситься все вище й вище.

8 וכמ"ש צחוק עשה לי אלקים שעיקר הצחוק והתענוג לע"ל [לעתיד לבוא] ישמח ה' במעשיו נמשך משם אלקים

І як сказано: «Елокім дарував мені сміх»: сама суть сміху й насолоди у Майбутньому світі — «Гавая радітиме Своїми творіннями» — походить від Імені Б-га (Елокім),

כמ"ש במ"א שעיי"ז יהיה אח"כ הגילוי מבחי' שלמעלה משם הוי"ה כמ"ש עד יעבור עמך הוי"ה והוא בחי' אשר לא ישב אדם שם כמ"ש ע"פ בעטרה שעטרה לו אמו כו'.

як пояснюється в іншому місці: завдяки цьому згодом розкриється рівень, що вищий за Ім'я Б-га (Гавая), як сказано: «Аж поки Твій народ не перейде, Гавая»; і це рівень «де не мешкала людина», як пояснюється на вірш «Вінцем, яким його увінчала його мати», тощо.

9 והנה אחר חטא אדה"ר [אדם הראשון] כתיב כתנות עור בעי"ן.

Тепер після гріха Адама га-Рішона написано: «одяг зі шкіри» — зі словом, що починається з літери айн.

כי מקודם החטא היה כסוי וההעלם דק ביותר דהכתיב ויניחהו בגי'ע [בגן עדן] כו' אבל אחר החטא הוא בחי' הכנגדו ביותר שהוא בחי' קליפת נוגה וזהו ענין כתנות עור.

Адже до гріха покрив і приховування були надзвичайно тонкими, як сказано: «І помістив його в Саду Еденському...»; але після гріха це вже рівень, що найбільше йому протистоїть, — рівень оболонки нога (кліпат нога, «світна оболонка»); і це й означає «одяг зі шкіри».

כי הנה עיקר ענין יניקת החיצונים הוא ע"י העור כי יניקתם הוא מבחי' השערות כמ"ש כרחל לפני גוזזיה נאלמה (עמ"ש פי פנחס ע"פ צו את קרבני כו')

Адже головне живлення зовнішніх сил відбувається через шкіру, бо живляться вони від рівня волосся, як сказано: «Немов вівця, що німа перед тими, хто її стриже» (див. також сказане в розділі Пінхас щодо вірша «Накажи... Моє приношення...»),

ועיקר צמיחת השערות הוא ע"י העור שיש בו גומות שמהם השערות צומחות כו' כמ"ש גבי פרה אדומה היו בה שתי שערות בתוך גומא א' פסולה כו'

а головним місцем росту волосся є шкіра, де є заглиблення, з яких росте волосся тощо, як сказано про червону корову: «Якщо в одному заглибленні було дві волосини, вона непридатна» тощо;

ובפרק העור והרוטב נקב שאין הדיו עובר עליו כו' ולכן העבודה הוא עד"מ עבוד עורות.

а в розділі «Га-Ор ве-га-Ротев» сказано: «отвір, над яким не проходить чорнило» тощо. Тому служіння (авода) — це, за аналогією, вичинювання (ібуд) шкір.

10 וזה נק' עובד אלקים שמתקן הסתר בחי' העור הנ"ל הנמשך משם אלקים להיות אתהפכא חשוכא לנהורא כו'.

І це називається «той, хто служить (овед) Імені Б-га (Елокім)»: той, хто виправляє приховування згаданого вище аспекту «шкіри», що походить від Імені Елокім, аби відбулося «перетворення темряви на світло» тощо.

ולכן נאמר ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור שני שמות כו'. וגם הפי' דשני שמות קאי לאדם ולאשתו לאדם עשה שם הוי"ה ולאשתו שם אלקים.

Тому й сказано: «Гавая Елокім зробив для Адама та його дружини одяг зі шкіри» — два Імені тощо. Є також таке тлумачення: два Імені стосуються «Адама та його дружини»: для Адама [ix] зробило Ім'я Гавая, а для його дружини — Ім'я Елокім.

11 וחנוך היה תופר מנעלים פי' לאחר שנתקן בחי' עור הני"ל ע"י כתנות עור דאדם וחוה תפר מהם חנוך מנעלים כמ"ש ענין זה ע"פ מה יפו פעמיך בנעלים כו' ע"ש.

«I Ханох був шевцем»: тобто після того, як згаданий вище аспект (бхіна) шкіри був виправлений завдяки шкіряним одягам Адама і Хави, Ханох пошив із них взуття, як пояснюється це на вірш «Які прекрасні твої кроки у сандалях...» тощо; див. там.

ומ"מ גם אילו לא חטא אדה"ר [אדם הראשון] ולא היה קליפת נוגה מ"מ היה שייך עזר מבחי' כנגדו רק שהיה בחי' הכנגדו בדקות יותר.

I все ж, навіть якби Адам, перша людина, не згрішив і не було б кліпат нога (оболонки сяйва), допомога з боку бхіни «проти нього» все одно була б доречною; лише бхіна «проти нього» була б тоншою.

12 והוא שהיתה העבודה להעלות מתחת הפרס' [הפרסא] כי יש בחי' פרסא בכל העולמות שמה שתחת הפרסא אינו ממהות שלמעלה מן הפרסא

Тобто служіння полягало б у піднесенні того, що перебуває під перегородкою (парса), адже в усіх світах є аспект (бхіна) перегородки: те, що під перегородкою, не належить до сутності того, що над нею;

כמו באדם יש בחי' פרסא שהוא חצר הכבד המפסיק ומבדיל והרי כל בחי' האדם המוח והלב וכל החושים הן למעלה מן הפרסא.

так само в людині є перегородка — діафрагма, яка перериває й розділяє; і справді, усі [голови] аспекти людини — мозок, серце й усі чуття — перебувають над перегородкою.

13 ומה שלמטה מן הפרסא אינו ע"ד מהות הכחות המעולים שלמעלה מהפרסא. ועד"ז יובן למעלה בענין בחינת פרסא שיש בעולמות דקדושה עצמן בין אצ"י לבריאה כו'.

Те, що перебуває під перегородкою, не має природи сутності вищих сил, які перебувають над перегородкою. Так само можна зрозуміти й те, що стосується рівня / аспекту (бхіни) перегородки, яка існує всередині самих світів святості — між світом еманції (Ацилут) і світом творення (Брія) тощо.

לכן היה שייך להעלות מתחת הפרסא אף גם בבחי' היותו קודם החטא וזה היה ענין העזר כנגדו בכוונת הבריאה. אבל אחר החטא הוא עזר כנגדו ענין בירור קליפת נוגה.

Тому було доречно підносити те, що перебувало під перегородкою, навіть до гріха; у цьому полягала «помічниця навпроти нього» в задумі творіння. Але після гріха «помічниця навпроти нього» — це очищення кліпат нога.

14 וזהו ענין ויגרש את האדם כו' ומ"מ גם בחי' זו נמשל לצפוי דק וקלוש שיוכל להיות ממנו אור חוזר.

I ось у чому полягає зміст слів: «I вигнав Він людину...» тощо. I все ж і цей рівень уподібнюється тонкому й ледь помітному покриттю, від якого може виникнути відбите світло.

כי ק"נ [קליפת נוגה] היא כלולה מטו"ר [מטוב ורע] והוא חיות כל דברים המותרים כו' שנק' היתר שאינו אסור וקשור בידי החיצו' [החיצונים] ויוכל להעלות הטוב בבחי' אור חוזר כו'.

Адже кліпат нога складається з добра і зла, і вона є життєвою силою (хают) усіх дозволених речей тощо. Їх називають «гетер» («дозволене», тобто «звільнене»), бо вони не заборонені й не зв'язані в руках зовнішніх сил, тож добро можна піднести як відбите світло тощо.

15 ובכ"ז [ובכל זה] יובן מה שאומרים בברכת חתנים בברכת שמח תשמח חתן וכלה ובכרחה אחרונה שהיא אשר ברא אומרים משמח חתן עם הכלה

З огляду на все сказане зрозуміємо слова весільних благословень: у благословенні «Даруй велику радість» [кажемо]: «Той, Хто звеселяє нареченого й наречену», а в останньому благословенні, яке називається «Який створив», кажемо: «Той, Хто звеселяє нареченого з нареченою».

פי' כי הכלה היא בחי' מל'.

Тобто наречена — це рівень царювання (Малхут).

תחלה היא מקבלת האור מהחתן שנמשך מעלמא דדכורא בעלמא דנוקבא. וזהו חתן וכלה. אמנם אח"כ הוא משמח חתן עם הכלה שע"י הכלה הוא משמח את החתן שהרי נעשה לו עזר ממש ותוספת אור מבחי' כנגדו כנ"ל. וזהו שנעשית עטרה לבעלה:

Спершу вона отримує світло від нареченого, яке переходить зі світу чоловічого начала до світу жіночого начала; і це — «наречений і наречена». Однак згодом — «Той, Хто звеселяє нареченого з нареченою»: через наречену Він звеселяє нареченого, адже вона стає для нього справжньою помічницею й додає світло з боку рівня «навпроти нього», як сказано вище. Саме так вона стає «вінцем свого чоловіка».

LikuteiTorah.com

ХАСИДСЬКА ПАРША

Про це видання

This edition contains the Hebrew text i the English translation.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0.

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com.
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

Український переклад і пояснення підготовлено для LikuteiTorah.com за допомогою ШІ (openai/gpt-6-luna-pro:batch) та звірено з єврейським текстом і Sefaria; редактором-людиною ще не перевірено. Будь ласка, важливе перевіряйте за єврейським текстом.

Ребе просив вивчати маамарим тижневої парші — «Хасидську паршу» — протягом того тижня, розподіливши навчання на сім днів (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Навіщо її вивчати та благословення Ребе: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Безкоштовний некомерційний проєкт; тут нічого не продається. Не пов'язаний із Kehot, Sefaria чи Lubavitch Library.
© likuteitorah.com

Із likuteitorah.com/uk/torah-ohr/bereishis/6/

НА ЧЕСТЬ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Батько Ребе, реб Леві-Іцхок